

การเคลื่อนไหวกทางสังคม เป็นหนทางแก้ปัญหาสุขภาพของสังคมไทยที่มีความสำคัญ แต่กลับพบการเคลื่อนไหวกทางสังคมในประเด็นปัญหาสุขภาพน้อยมาก และยังพบข้อจำกัดในการนำทฤษฎีมาประยุกต์ใช้ จึงต้องมีการวิจัยให้ได้รับความรู้ใหม่เพื่อใช้ในการอธิบายและทำนายปรากฏการณ์การเคลื่อนไหวกทางสังคมในกลุ่มผู้มีปัญหาสุขภาพ การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเพื่อทดสอบถึงการเคลื่อนไหวกทางสังคมที่เป็นผลจากการที่มีปัจจัยที่แตกต่างกัน โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะคือ 1) เพื่อศึกษาถึงปัจจัยพื้นฐานที่ก่อให้เกิดการเคลื่อนไหวกทางสังคมของกลุ่มผู้ป่วยโรคเรื้อรังในอำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ 2) เพื่อทราบถึงผลการพัฒนาปัจจัยที่ก่อให้เกิดการเคลื่อนไหวกทางสังคมของกลุ่มผู้ป่วยโรคเรื้อรังในอำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ และ 3) เพื่อเปรียบเทียบการเคลื่อนไหวกทางสังคมของกลุ่มผู้ป่วยโรคเรื้อรังที่เกิดจากการกระทำของปัจจัยที่แตกต่างกัน

ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาปัจจัยพื้นฐานที่ก่อให้เกิดการเคลื่อนไหวกทางสังคมในพื้นที่อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ ในกลุ่มผู้ป่วยเบาหวานที่มารับการรักษาที่ศูนย์สุขภาพชุมชนในอำเภอสารภี จำนวนทั้งสิ้น 469 คน ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยไม่มีการสุ่มตัวอย่าง เนื้อหาการวิจัยประกอบด้วยความรู้ในการกระทำการเคลื่อนไหวกทางสังคม เครือข่ายทางสังคมของสมาชิก และกรอบอ้างอิงในการกระทำการเคลื่อนไหวกทางสังคม ผลการวิจัยพบว่าผู้ป่วยเบาหวานเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ส่วนใหญ่มีอายุตั้งแต่ 41 ปี ขึ้นไป ส่วนใหญ่มีระดับความรู้ในการกระทำการเคลื่อนไหวกทางสังคมไม่เพียงพอ ผู้ป่วยทุกกลุ่มมีระดับความหนาแน่นของเครือข่ายทางสังคมน้อย และส่วนใหญ่มีกรอบอ้างอิงการเคลื่อนไหวกทางสังคมเป็นแบบไม่ชัดเจน

การพัฒนาปัจจัยที่ก่อให้เกิดการเคลื่อนไหวกทางสังคมของกลุ่มผู้ป่วยโรคเรื้อรังนี้ ดำเนินการในพื้นที่ตำบลยางเนิ้ง ตำบลหนองผึ้ง ตำบลไชยสถาน ตำบลข้าวเม่า และตำบลสารภี อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ ในกลุ่มทดลองจำนวน 5 กลุ่ม โดยคัดเลือกสมาชิกจากการสุ่มตัวอย่าง

แบบแบ่งกลุ่มชั้น จำนวน 20 รายต่อกลุ่มทดลอง หลังจากนั้นได้ดำเนินการพัฒนากลุ่มทดลอง เพื่อให้มีคุณสมบัติตามที่ต้องการ เนื้อหาการพัฒนาประกอบด้วยการพัฒนา ความรู้ในการกระทำการเคลื่อนไหวทางสังคม เครือข่ายทางสังคมของกลุ่ม และกรอบอ้างอิงในการกระทำการเคลื่อนไหวทางสังคม ผลการวิจัยพบว่า 1) ด้านความรู้ในการกระทำการเคลื่อนไหวทางสังคม กลุ่มทดลองตำบลยางหนึ่ง กลุ่มทดลองตำบลหนองผึ่ง และกลุ่มทดลองตำบลไชยสถาน มีความรู้ในระดับปานกลางและไม่แตกต่างกัน และมีความรู้ในการกระทำการเคลื่อนไหวทางสังคมดีกว่ากลุ่มทดลองตำบลขัวมุง และกลุ่มทดลองตำบลสารภีที่อยู่ในระดับไม่เพียงพอ 2) ด้านเครือข่ายทางสังคม กลุ่มทดลองตำบลยางหนึ่ง กลุ่มทดลองตำบลขัวมุง และกลุ่มทดลองตำบลหนองผึ่ง มีความหนาแน่นของเครือข่ายทางสังคมปานกลาง และมากกว่ากลุ่มทดลองตำบลสารภี และกลุ่มทดลองตำบลไชยสถานที่มีความหนาแน่นของเครือข่ายทางสังคมน้อย และ 3) ด้านกรอบอ้างอิงการเคลื่อนไหวทางสังคม กลุ่มทดลองตำบลยางหนึ่ง กลุ่มทดลองตำบลไชยสถาน และกลุ่มทดลองตำบลขัวมุง มีกรอบอ้างอิงการเคลื่อนไหวทางสังคมเป็นแบบก้าวหน้าและไม่แตกต่างกัน และมีกรอบอ้างอิงการเคลื่อนไหวทางสังคมที่ก้าวหน้ากว่ากลุ่มทดลองตำบลสารภี และกลุ่มทดลองตำบลหนองผึ่งที่มีกรอบอ้างอิงการเคลื่อนไหวทางสังคมแบบไม่ชัดเจน

การวิจัยเพื่อเปรียบเทียบการเคลื่อนไหวทางสังคมของกลุ่มผู้ป่วยโรคเรื้อรังที่เกิดจากการกระทำของปัจจัยที่แตกต่างกันนี้ ดำเนินการในพื้นที่ตำบลยางหนึ่ง ตำบลหนองผึ่ง ตำบลไชยสถาน ตำบลขัวมุง และตำบลสารภี อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ ในกลุ่มผู้ป่วยเบาหวานที่กระทำการเคลื่อนไหวทางสังคม ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยไม่มีการสุ่มตัวอย่าง เนื้อหาการวิจัยประกอบด้วยผลของการเคลื่อนไหวทางสังคม อันได้แก่ตัวแปรขนาดของกลุ่มเคลื่อนไหวทางสังคม ความเข้มข้นของการมีส่วนร่วมในการเคลื่อนไหวของสมาชิกในกลุ่ม กลยุทธ์ในการกระทำการเคลื่อนไหวทางสังคมของกลุ่ม และประเด็นในการเคลื่อนไหวทางสังคม ผลการวิจัยพบว่า 1) เมื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มเคลื่อนไหวทางสังคมที่มีความรู้ในการกระทำการเคลื่อนไหวทางสังคมที่ต่างกัน พบความแตกต่างกันในขนาดของกลุ่มเคลื่อนไหวทางสังคม และประเด็นการเคลื่อนไหวทางสังคมของกลุ่ม โดยไม่พบความแตกต่างกันแต่อย่างใดในความเข้มข้นของการมีส่วนร่วมในการเคลื่อนไหวทางสังคมของสมาชิก และกลยุทธ์ในการกระทำการเคลื่อนไหวทางสังคมของกลุ่ม 2) เมื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มเคลื่อนไหวทางสังคมที่มีความหนาแน่นของเครือข่ายทางสังคมที่ต่างกัน พบความแตกต่างกันในความเข้มข้นของการมีส่วนร่วมในการเคลื่อนไหวทางสังคมของสมาชิก โดยไม่พบความแตกต่างกันแต่อย่างใดในขนาดของกลุ่มเคลื่อนไหวทางสังคม ประเด็นในการเคลื่อนไหวทางสังคมของกลุ่ม และกลยุทธ์ในการกระทำการเคลื่อนไหวทางสังคมของกลุ่ม และ 3) เมื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มเคลื่อนไหวทางสังคมที่มีกรอบ

อํางการเคลื่อนไหวทางสังคมที่แตกต่างกัน พบความแตกต่างกันในขนาดของกลุ่มเคลื่อนไหวทางสังคม ความเข้มข้นของการมีส่วนร่วมในการเคลื่อนไหวทางสังคมของสมาชิก และประเด็นการเคลื่อนไหวทางสังคม โดยไม่พบความแตกต่างกันแต่อย่างใดในกลยุทธ์ในการกระทำการเคลื่อนไหวทางสังคม

ผลการวิจัยสรุปได้ว่าปัจจัยด้านความรู้ เครือข่ายทางสังคม และกรอบอํางในการเคลื่อนไหวทางสังคมเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการเคลื่อนไหวทางสังคมของกลุ่มผู้มีปัญหาสุขภาพ

Social movement of health problem groups is an important strategy to solve health problems in Thailand. It should be investigated to find new knowledge that can explain and predict social movement phenomena of health problem groups. This research was aimed to investigate the social movement affected by different factors. The research had three specific objectives. The first objective was to study basic factors affecting social movement of health problem groups in Saraphi district, Chiang Mai province. The second objective was to study factors affecting social movement in experiment groups after treatment. The third objective was to compare between social movements of groups affected by different factors.

Basic factors affecting social movement had been investigated in Saraphi district, Chiang Mai province. The respondents in this study were 469 people from five diabetic patient groups in primary care units. The variables were social movement knowledge, social network density and social movement frames. The findings revealed that majority of the respondents were female and aged over 40 years old. Majority of the respondents had social movement knowledge in an inadequate level. All respondents had social network densities in a low level. Most of them had social movement frames as an undecided frame.

Factors affecting social movement had been developed in five experimental groups with twenty people in each group. The research was done by stratified sampling. The experimental groups' names were Yang Noeng, Nong Phueng, Chai Sathan, Khua Mung and Saraphi. Results of the study revealed that the Yang Noeng group had social movement knowledge in a moderate level, social network densities in a moderate level and social movement frames as a progressive frame. The Nong Phueng group had social movement knowledge in a

moderate level, social network densities in a moderate level and social movement frames as an undecided frame. The Chai Sathan group had social movement knowledge in a moderate level, social network densities in a low level and social movement frames as a progressive frame. The Khua Mung group had social movement knowledge in an inadequate level, social network densities in a moderate level and social movement frames as a progressive frame. The Saraphi group was a control group which had social movement knowledge in an inadequate level, social network densities in a low level and social movement frames as an undecided frame.

The comparison of different social movement groups had been conducted with no sampling. The variables were size of movement groups, intensity of member participation, movement strategies and movement issues. Results of the study revealed that the groups with different social movement knowledge had different sizes of movement groups and movement issues. The groups with different social network densities had different intensity of member participation. The groups with different social movement frames had different sizes of movement groups, intensity of member participation and movement issues.

Results of the study concluded that social movement knowledge, social network and social movement frames were the crucial factors affecting the social movement of health problems groups.